

Vísinda vøka

VÍSINDAVØKAN
verður 28. september

Nýggj vinnu ph.d. verkætlan:

Bárður Joensen hevur fingið stuðul frá eini serligari skipan undir Granskingargrunninum til at kanna, um møguleikar eru fyri at framleiða el úr alduorku í Føroyum. Alduorkuverkið á skotsku oyinni Islay framleiðir orku til fleiri túsund húsarhald.

Kanna møguleikar at nýta alduorku til at framleiða el

Alduorka kann gerast ein týðandi partur av teimum grønu orkukeldunum, sum eftir ætlan skulu framleiða allan streym í Føroyum í 2030. Bárður Joensen, sivilverkfrøðingur á LBF, fer nú undir at kanna, hvussu og hvar í Føroyum alduorkuverk kunnu gerast.

EFTIR DAGMAR JOENSEN-NÆS

Máttmiklu aldurnar, ið bróta við føroysku strendurnar, hava nógva orku í sær, sum ikki verður brúkt til annað enn at skola klettar og berg.

Royndir hava fyrr verið gjørdar at brúka alduorku til at framleiða streym, men tær hava ikki ført á mál. Nú fer Bárður Joensen, sivilverkfrøðingur á Landsbyggifelagnum, at gera enn eina roynd at finna eina skipan, ið kann útvega orku burtur úr føroysku alduorkunum.

Bárður Joensen hevur fingið stuðul frá eini serligari skipan undir Granskingargrunninum til eina vinnu ph.d. verkætlan, sum skal kanna, hvørjir møguleikar eru fyri at gagnnýta alduorku til at framleiða el burðardygt í Føroyum.

- Tað hevur altíð verið ein lítill dreymur hjá mær at menna eitthvørt, sum kann verða við til, at vit stigvís sleppa burtur frá fossilum brennievni og gera alla orkuframleiðsluna grøna. Tann umhvørvisligi parturin hevur

nógv at siga, men tað er eisini ógvuliga spennandi at arbeiða við náttúrumegi og royndir at finna tekniligar skipanir, ið kunnu ávirka og gagnnýta hana, sigur hann.

Alduorkuverk fara í knús

Fleiri royndir eru gjørdar bæði í Føroyum og úti í heimi við at menna tøkni, ið kann gera alduorkuna um til streym, men enn er lítið komið burturúr.

- Alduorka er á tí støði, sum vindorka var í 60unum og 70unum. Orka frá alduorku sveiggjar nóg, og royndir, sum eru gjørdar, eru endaðar við, at alduorkuverkini eru farin í knús.

- Orkuverkini skulu standa ímóti máttmiklu megin frá alduorkunum, men samstundis eisini draga sum mest av orku úr teimum. Tað eru gjørdar nógvar royndir við ymiskum tekniligum loysnum, men tað skal enn meira gransking til, áðrenn alduorka kemur upp á sama støði sum vindorka og ber seg figgarliga. Eg ivist tó ikki í, at tað bara er ein spurningur um tíð, til fimmoyrað fellur, sigur Bárður Joensen.

Nøkur alduorkuverk eru fleiri staðni

í verðini, sum framleiða orku, men ikki í stóran mun.

- Alduorkuverk eru á harðbalnum støðum, sum líkjast Føroyum, millum annað í Skotlandi og Azorunum. Men tey megna ikki at framleiða nóg nógvan streym til eitt heilt elnet.

Í Italia eru alduorkuverk, ið eru innbygd í bringarðar.

- Tey eru serliga áhugaverd, tí tey eru betri vard og skemma ikki náttúruna, sigur Bárður Joensen.

Hann ætlar at taka støði í skipanini, sum verkætlanin, ið millum annað SEV og Landsbyggifelagið luttóku í fyrri 10 árum síðani, bygd á. Tað var ein skipan við boraðum tunlum við úttaki undir vatniskorpuni og einum vatnstempli inni í tunlinum, sum verður drivið av alduni uttanfyri, og luftturbinum longri uppi í tunlinum.

- Avbjóðingin er at gera eitt alduorkuverk, sum ikki er stórt og dýrt, men kortini megna at standa ímóti tí øgiligu megin, sum er í alduorkunum, sigur hann.

Verkætlanin fyrri 10 árum síðani gjørdist

ikki til veruleika, tí tað eydnaðist ikki at fáa figging.

Men Bárður Joensen hevur góðar vónir um, at tað fer at bera til at finna eina loysn, ið hóskar væl í Føroyum og eisini ber seg figgarliga.

- Vit skulu ikki hava eitt risastórt verk, sum ávirkar umhvørvið. Tað skal liggja fjalt og órógva so lítið sum gjørligt, sigur hann.

Tað hevur stóran týðning at finna rætta staðið at leggja alduorkuverkið. Bárður Joensen fer fyrst at hyggja nærri at teimum støðum, ið undanfarna verkætlanin arbeiddi við. Tey vóru í Sandoynni, í Vágum og í Eysturoynni.

- Tað er eitt sindur avbjóðandi at finna eitt hóskandi stað. Har skal ikki vera ov høgt, tí so kostar tað ov nóg at bora tunlar, men har má kortini vera bratt niður á sjógv fyri at gagnnýta skipanina við tunlum. Eisini skal tað liggja soleiðis, at møguleiki er fyri at binda í elnetið, sigur hann.

Framhald á síðu 2

SÍÐA 2
Vísindavøka á ferð

SÍÐA 3
Kanna um grundvatn finst í økinum kring smoltstøð

SÍÐA 4
Vitan um smáverur avgerandi fyri at skilja umhvørvið

SÍÐA 8
Gransking er ein góð iløga fyri samfelagið

SÍÐA 10
Gransking skal út í samfelagið

SÍÐA 13
Kortleggja sálarligt arbeidsumhvørvi

SÍÐA 15
Ættarbandsskráin - Ónýttir granskingarmøguleikar?

SÍÐA 16
Vilja hava meiri tíð at fordjúpa okkum

VERKÆTLAN: Útvinnan av alduorku við Føroyar
PARTAR Í VERKÆTLANINI: Bárður Joensen, sivilverkfrøðingur, LBF og DTU Mechanical Engineering
AÐRIR SAMSTARVSPARTAR: SEV, Náttúruvísindadeildin á Setrinum og aðrir partar í Føroyum
KOSTNAÐUR: 2.000.000 kr.
JÁTTAN ÚR GRANSKINGARGRUNNINUM: 1.000.000 kr.
AÐRIR STUÐLAR: LBF, SEV og Betri
TÍÐARÆTLAN: 1.11.2018 – 31.10.2021